

Om niet gerechtvaardigd

Lezen: Romeinen 3:9-30

In zijn brief aan de Romeinen schetst Paulus een somber beeld van de mensheid. Geen enkele Jood en geen enkele Griek is in staat om aan Gods standaard te voldoen – om in alle opzichten te leven zoals God het heeft bedoeld. O zeker, er zijn brave burgers en boeven, beschaafde mensen en asocialen, eerlijke lieden en oplichters. Maar aan Gods norm voldoet niemand. Want de Heere is niet tevreden met een zes en ook niet met een acht voor gedrag. Zelfs een tien min is voor Hem nog niet goed genoeg. Hij eist volmaaktheid, in woord en daad, motief en werk, gevoelens en gedachten (Matth. 5:48). Wie het kleinste van Zijn geboden overtreedt, staat schuldig aan alle (Jak. 2:10). Zelfs een onbeduidend stukje zuurdesem maakt nog het hele deeg zuur (1 Kor. 5:6, Gal. 5:9). De apostel trok de conclusie:

“Niemand is rechtvaardig, ook niet één” (Rom. 3:11).

Hij voegde eraan toe dat “uit werken der wet geen vlees voor God gerechtvaardigd zal worden”. Met wetten en regels kun je de mensheid niet goed maken. Een wet zal zonde doen kennen (Rom. 3:19-20). “Allen hebben gezondigd” schreef Paulus – door de wet van Mozes of de wet van hun geweten te overtreden – en “derven [= missen] de heerlijkheid Gods” (Rom. 3:23). Alle mensen schieten te kort. Ze bereiken hun doel niet.

Oordeel

Gelukkig heeft Paulus nog meer gezegd. Want God heeft het er niet bij laten zitten.

“Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden” (Rom. 3:21).

Wie in Gods Zoon geloven, “worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus” (Rom. 3:24).

De meeste christenen kennen deze tekst van buiten. Toch dreigen we de waarheid die in dit vers wordt onderwezen, na verloop van tijd te vergeten. In ons oordeel over onszelf en over anderen sluipen de begrippen verdienste en eigenwaarde er spoedig weer in. We beginnen over “toegewijde” en minder toegewijde christenen te spreken. We gaan ons ergeren aan medegelovigen, omdat ze een bepaalde waarheid die “toch zo duidelijk in de Bijbel staat” maar niet willen zien. We leggen onszelf strenge regels op en kijken op anderen neer die het (volgens ons) wat minder nauw nemen. We bekleden binnen de gemeente een bepaald ambt en praten geringschattend over kerkgangers die “hun verantwoordelijkheid ontduiken, altijd maar aan de zijlijn blijven staan en alleen maar komen om te consumeren”. Zo beginnen we ons, misschien niet openlijk maar toch wel verholen, te beroemen op onze eigen toewijding, ons inzicht in de Schriften, onze nauwgezetheid en ons plichtsbesef. We gaan op Gods rechterstoel zitten en meten ons over andermans knecht een oordeel aan (Rom. 4:4).

Heidendom

Volgens Paulus zit er aan dit alles een luchtje. Het riekt naar heidendom. Elke godsdienst leert dat de mens zijn best moet doen om zo goed mogelijk te leven en dat je het op die weg verder of minder ver kunt brengen. Maar de Bijbel spreekt anders. Die beschouwt de mens als een hulpeloze zondaar die volledig afhankelijk is van Gods genade. Een christen kan zich nergens op beroemen, werkelijk helemaal nergens op! Alle roem is uitgesloten (Rom. 3:27). Voor God kan geen vlees roemen (1 Kor. 1:29). Ons behoud is niet uit onszelf en niet uit werken, opdat niemand zou roemen (Efe. 2:9).

Het oude leven?

“Alles goed en wel” zeggen we misschien, “maar zulke teksten hebben betrekking op ons verleden. Vóór onze bekering waren wij inderdaad zondaars die slechts om genade konden smeken. Maar sindsdien is alles anders geworden. Nú zijn we kinderen van God, die hun hemelse Vader kunnen behagen. De Bijbel roept ons immers op om goede werken te doen?”

Zo gemakkelijk kunnen we echter niet aan Paulus ontsnappen. Wie erkent dat hij door genade is behouden, maar meent dat hij sindsdien met wat inzet van zijn kant wel een goed werk kan doen, staat niet met beide benen op de grond. Hoe komen die goede werken van ons tot stand? Wanneer beschouwt God ze als goed?

Op zulke vragen geeft Paulus antwoord:

“... Zijn maaksel zijn wij, in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen” (Efe. 2:10).

Zijn “maaksel” betekent: Zijn werkstuk, Zijn kunstwerk. De topprestatie van een groot Kunstenaar ⁵. Alle eer komt de Maker toe. Als de klei waaruit een prachtige vaas is gebakken zou menen dat de schoonheid van de vaas aan haarzelf te danken was, zou dat volstreekte dwaasheid zijn. Even dwaas is het wanneer christenen zich op hun toewijding, hun inzicht, hun nauwgezetheid of hun plichtsbetrachting beroemen. Er is niets dat wij niet ontvangen hebben (1 Kor. 4:7). Goede werken verdienen die naam alleen wanneer ze van God afkomstig zijn (vgl. Matth. 19:17). Wij zijn er door Hem voor geschapen en Hij heeft ze voor ons bereid. Wie op zijn goede werken prat gaat, spreekt daarmee uit dat het zijn **eigen**

⁵ De Griekse tekst van Efe. 2:10 gebruikt het woord *poieema*: een product van vakmanschap. Ons woord poëem (een fraai gedicht) is van dit Griekse woord afgeleid.

werken zijn. Maar eigen werken voldoen per definitie niet aan de Goddelijke norm.

...tenzij de Vader trekt

In zijn brieven aan de christenen in Rome en Korinthe leert Paulus precies hetzelfde. Er is verscheidenheid in genadegaven, verscheidenheid in bedieningen en verscheidenheid in werkingen, maar het is dezelfde God, die alles in allen werkt (1 Kor. 12:6). Al deze dingen werkt een en dezelfde Geest, die aan ieder afzonderlijk toedeelt gelijk Hij wil (1 Kor. 12:11). God heeft aan elkeen een bijzondere mate van geloof toebedeeld (Rom. 12:3).

“Maar”, zeggen we misschien, “Sommige mensen nemen Christus toch aan als hun Verlosser terwijl anderen Hem afwijzen? De een is bereid om zich aan God te onderwerpen, terwijl de ander weigert om voor Hem te buigen. De eerste groep is toch zeker beter dan de laatste?”

Zo redeneren wij, maar wat zegt God? Toen Hij nog op aarde was, heeft Gods Zoon ons voorgehouden:

“Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem, die Hij gezonden heeft” (Joh. 6:29).

Jezus noemde geloof een werk van **God**, geen werk van de mens. Niemand is uit zichzelf in staat om God te vertrouwen, slaaf als hij is van de zonde en de boze. Niemand kan tot Jezus komen, tenzij de Vader hem trekt (Joh. 6:44, 14:6). Het geloof is niet uit onszelf, het is Gods gave (Efe. 2:8). Hij opent door Zijn heilige Geest de harten (Han. 16:14).

We werpen misschien tegen: “Een geschenk kan men aannemen, maar ook afwijzen. Wij hebben Gods geschenk aanvaard, terwijl de ongelovigen in onze omgeving er niet van wilden weten”. Zo arglistig is ons hart. Pleitte onze bereidheid om redding te aanvaarden in ons voordeel? Onderscheidde we ons in dat opzicht gunstig van de wereld? Laten we eens goed naar Paulus luisteren: Ook wij waren eens “dood in zonden en

misdaden” (Efe. 2:1). Niet ernstig verzwakt, maar dóód. Niet hulpbehoevend, maar volslagen machteloos!

Denken we dat onze bereidheid om lege handen op te heffen een prestatie was? En dat onze bereidheid om God te dienen op ons conto kan worden geschreven? Dan moeten we ons door Paulus laten gezeggen. Aan de Filippenzen schreef hij: “Blijft... uw behoudenis bewerken met vreze en beven, want **God** is het, die om Zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt” (Fil. 2:12-13). Ook de “goede wil” is dus van God afkomstig – daarom is zij goed.

Heilige Geest

Niets van onszelf, maar alles van God. Niet grotendeels genade, maar voor honderd procent. Geen greintje roem of eer voor ons. Wie roemt, roeme in de Heere (1 Kor. 1:31, 2 Kor. 10:17). Wij kunnen alleen maar roemen in het kruis van Christus (Gal. 6:14). Word je daar niet ontzettend somber van? Is dat geen negatief zelfbeeld? Doet zo’n leer geen afbreuk aan de menselijke waardigheid? Is dat geen excuus om je verantwoordelijkheid te ontlopen? Of een vrijbrief om er maar eens lekker op los te zondigen?

Gods antwoord luidt: “Volstrekt niet! (Rom. 6:1). Hebt u gehoord dat u zich moet bekeren? Bekeer u dan! U kunt zich niet verschuilen achter het excuus dat u daartoe niet in staat bent. Want Ik geef de Heilige Geest aan allen die er Mij om vragen (Luk. 11:13). Wie de naam van Christus aanroept, zal worden behouden (Han. 2:21). Ik was het, die uw ogen opende voor de waarheid van de Schrift”.

Zulke vragen stellen we omdat we naar eigen roem streven. Uit de problemen die we opwerpen en de antwoorden die we geven, blijkt welke houding wijzelf tegenover God hebben aangenomen. Het evangelie zegt, dat Hij “de goddeloze rechtvaardigt” (Rom. 4:5). Niet de persoon die zichzelf al aardig heeft weten te verbeteren, maar de aarts-zondaar die in geen enkel opzicht deugt. Godsdienstige mensen hebben die boodschap altijd als een bedreiging ervaren. De felste tegenstanders van Christus

waren de wetgeleerden. Maar de hoeren en de tollenaars, de zwakken en de verachten hebben Zijn woord met blijdschap aanvaard. Zo is het nog altijd.

[Gepubliceerd in februari 2000]